

Handlingsplan for dyrehelse og dyrevelferd i norsk fjørfenæring 2022 -2023

FORMÅLET MED HANDLINGSPLANEN

Formålet med egen handlingsplan er å drive systematisk forbedringsarbeid innen dyrehelse og dyrevelferd, med fokus på utvalgte tema. Dette er den sjettede planen i rekken siden 2001.

ARBEID MED DYREHELSE OG DYREVELFERD

Å sikre god dyrehelse og dyrevelferd i fjørfeproduksjonen er viktig og er noe næringen jobber med kontinuerlig. Kunnskap fra kartlegging, forskning og erfaring brukes i rådgiving og iverksettelse av konkrete tiltak. Stiftelsen Norsk Mat har KSL som sikrer standarden med hensyn til aktuelt regelverk. Eggpakkerier og slakterier kan ha egne standarder overfor sine leverandører. Innen alle fjørfeproduksjonene har vi egne bransjestandarder for dyrevelferdsprogrammer som nå også brukes som utgangspunkt for tilsvarende standarder for andre husdyrproduksjoner. Animalia tilbyr *Etiske regnskap* for slaktekylling- og kalkunproduksjonen. Næringas rådgivere og helseovervåkingsveterinærer utfører rådgiving på mange områder, deriblant føring, helse, ventilasjon, lys, strø og miljøberikelse. De har også fokus på smittevern, hygienerutiner og rengjøring. Dette er for øvrig viktige elementer i *Fjørfenæringas handlingsplan mot resistente bakterier*.

FORANKRING I NÆRINGA

I arbeidet med ny handlingsplan er det, som tidligere, lagt vekt på at handlingsplanen skal være forankret i hele fjørfenæringa – både i ledelsene og i de deler av verdikjedene de enkelte tiltak vil angå. Like viktig er det å ha en helhetlig verdikjedetankegang. Helse, dyrevelferd og kvalitet i rugeeggproduksjonen, rugeriene og oppalet påvirker helse, dyrevelferd og kvalitet for bruksdyrene og til slutt kvaliteten på de produktene som tilbys forbrukerne.

Arbeidsgruppene, som har utarbeidet den nye handlingsplanen, har vært representert ved alle de viktigste næringsaktørene og interesseorganisasjonene i norsk fjørfenæring.

- Arbeidsgruppe Egg har bestått av Trond Pedersen for Nortura, Ida Mathisen for Kjøtt- og fjørfeførbundens landsforbund (KLF), Cecilia Larsson for Den Stolte Hane (DSH), Bjarne Martin Lyngstad og Therese Dahl for Kyllingprodusentenes landslag (KL) og Jan Arne Broen for Norsk fjørfelag (NFL).
- Arbeidsgruppe Slaktekylling har bestått av Bruce David og Siri Sjurseth for Nortura, Ida Mathisen for Kjøtt- og fjørfeførbundens landsforbund (KLF), Christin Bjønnes for Den Stolte Hane og Tor Inge Lien for Norsk Kylling og Trude Hegle for NFL.
- Arbeidsgruppe Kalkun har bestått av Bruce David, Siri Sjurseth og Skjalg Arne Hansen fra Nortura, Anne Marie Løken for Baastad kalkun og Margrethe Brantsæter for NFL.
- Animalia har deltatt ved Guro Vasdal, Käthe Kittelsen, Magne Hansen, Thorbjørn Refsum og Fernanda Tahamtani. Animalia innehar sekretærfunksjon for handlingsplanarbeidet.

FREMDRIFT OG SLUTTRAPPORT

Alle organisasjoner som er tillagt ansvar i denne handlingsplanen skal bestrebe seg på å iverksette og følge opp oppsatte tiltak, slik at målene nås. Status i handlingsplanarbeidet vil være fast tema i samarbeidsrådsmøtene til Helsetjenesten for fjørfe (Animalia), som er to ganger i året. Det skal skrives en sluttrapport, etter føringer gitt av Samarbeidsrådet.

Godkjent av Styret i Animalia AS 1. mars 2022

Thorbjørn Refsum (Sign)

Animalia

1. mars 2022

ALLE FJØRFEPRODUKSJONER

Kompetanse	
Mål Kurs i DVP for helseovervåkingsveterinærer	Tiltak Animalia skal tilby kurs om dyrevelferdsprogrammene for veterinærer fra 2022
Smittebeskyttelse	
Mål Veiledningsmateriell om desinfeksjon Riktig utformede og funksjonelle fjørfehus	Tiltak Animalia skal utarbeide veiledningsmateriell om desinfeksjon i fjørfehus med fokus på aktuelle virkestoffer overfor spesifikke fjørfepatogener. Animalia skal i perioden arrangere fagsamling for byggfirma, utstyrsleverandører, rådgivere og produsenter om smittevern, tilrettelegging for vask og desinfeksjon og om nyere forventninger til fjørfehus.
Dyrehelse og dyrevelferd	
Mål Bedre samordning og utnyttelse av helse- og smitteverndata Videreutvikle bruk av miljøberikelse Riktig lyskvalitet og lysstyrke.	Tiltak Animalia skal videreutvikle HelseFjørfe. Animalia, KLF og Nortura skal arbeide for utveksling og samordning av helse- og smitteverndata. Alle aktører skal se på muligheten for å utvide repertoaret av miljøberikende tiltak i alle produksjonsformer. Formålet er å finne bærekraftige løsninger som sikrer god helse og tilrettelegging for mer normalatferd. Animalia skal, i samarbeid med KL, KLFs medlemsbedrifter og Nortura, bidra til kunnskap om lyskvaliteter - herunder dagslys, og måling av lysmiljø i ulike produksjonsformer.

Dyrevelferd	
<p>Mål</p> <p>Videreutvikle DVP verpehøns</p> <p>Høner i alle typer innredninger skal ha tilgang til egnet strø</p> <p>God fjørdrakt hos verpehøns</p>	<p>Tiltak</p> <p>Animalia skal i samarbeid med KL, KLF og Nortura videreutvikle dyrevelferdsprogrammet, inkludert helse- og deklarasjonsdokument, krav om deltagelse i middprogram, samt differensierte virkemidler. Oppalsleddet inkluderes.</p> <p>Alle eggpakkerier og deres rådgivere skal være pådrivere for bruk av egnede strøtyper og gode rutiner for tildeling.</p> <p>Animalia skal i samarbeid med KL, KLFs medlemsbedrifter og Nortura bidra til kunnskap om forebyggende tiltak i oppal og produksjon for å sikre god fjørdrakt.</p>
Dyrehelse	
<p>Mål</p> <p>Hønsehus skal vaskes og desinfiseres mellom innsett</p> <p>Ny påvisningsmetode for rød hønsemidd</p> <p>Sanere flere hønsehus for rød hønsemidd</p> <p>Fokus på kjølbekskader</p> <p>Kartlegging av uønsket atferd</p>	<p>Tiltak</p> <p>Næringens rådgivere skal ha spesielt fokus på vedlikehold, vask og desinfeksjon av dyrenes kontaktflater, inkludert redematter.</p> <p>Veterinærinstituttet skal gjennom prosjektet Nanomalia, i samarbeid med Animalia, utvikle en mer følsom påvisningsmetode. Skal kunne brukes til å iverksette effektive tiltak for å stoppe midsmitte i næringen.</p> <p>KLFs eggpakkerier og Nortura skal motivere flere produsenter til å sanere sine hønsehus mellom innsett. Animalia skal rådggi ved sanering, samt følge opp saneringene og samle erfaringer med metoder og gjennomføring.</p> <p>Animalia skal undersøke forekomst av kjølbekskader hos norske verpehøns og bidra til økt kunnskap om årsaker.</p> <p>Nortura og KLFs medlemsbedrifter skal kartlegge forekomst av uønsket atferd, inkludert sosial klumping, basert på registreringer i produksjonskontrollene. Omfang skal gi grunnlag for videre arbeid for å finne frem til årsakssammenhenger og forebygging.</p>

KALKUN

Dyrevelferd	
Mål	Tiltak
Videreutvikle DVP Kalkun	Nortura skal, i samarbeid med Animalia, undersøke mulighet for å inkludere nye dyrevelferdsindikatorer i dyrevelferdsprogrammet i 2022.
Karakterisering av vingebrudd	Gjennomføre undersøkelser i kalkunhus og på slakteriet for å skille mellom blåmerker/slagskader og reelle brudd, samt se nærmere på karakterisering av nye og gamle brudd.
Dyrehelse	
Mål	Tiltak
Reduksjon av kråsbetennelser, nekrotisk enteritt og luftsekkbetennelser.	Nortura og Baastad Kalkun skal videreføre samarbeid med fôrleverandører og produsentlag om fôr kvalitet og fôringsrutiner for forebygging av nekrotisk enteritt (NE). Nortura og Animalia skal bidra i prosjektet TEiCON (i regi av Veterinærinstituttet) for utvikling av bedre diagnostiske verktøy og forebygging av koksidiøse. Animalia skal, i samarbeid med Nortura, lage tiltaksliste for å bedre luftkvalitet i kalkunhus.

Animalia AS

Lørenveien 38
Postboks 396 Økern
0513 Oslo
Telefon: 23 05 98 00
E-post: animalia@animalia.no
animalia.no